

**THEOFILD LAZĂR
LORENI BACIU**

TEORII ȘI METODE ÎN ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Ediție revizuită și adăugită

Theofild LAZĂR
Loreni BACIU

TEORII ȘI METODE ÎN ASISTENȚĂ SOCIALĂ

- Ediție revizuită și adăugită -

Copyright © 2012, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LAZĂR, THEOFILD

Teorii și metode în asistența socială / Theofild Lazăr,
Loreni Baci. - București : Pro Universitaria, 2012
Bibliogr.
ISBN 978-606-647-426-9

I. Baci, Loreni

36

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Teodor Mircea Alexiu

Conf. univ. dr. Alexandru Neagoe

INTRODUCERE

Prezenta lucrare a fost inițiată din dorința de a oferi, atât profesioniștilor, dar mai ales studenților, o perspectivă completă și explicită asupra procesului de intervenție în asistență socială.

Materialul este în fapt rezultatul eforturilor noastre de pregătire a activităților cu studenții, fiind astfel presărat cu exemple și exerciții pe care sperăm ca cititorul să le considere utile.

Capitolul I oferă în prima parte o perspectivă generală asupra asistentului social, ca profesionist și a principalelor elemente care ghidează activitatea acestuia – cunoștințe, valori și priceperi. În continuare sunt analizate caracteristicile și specificul relației profesionale asistent-social – client, capitolul finalizându-se cu descrierea celor trei mari niveluri de intervenție în asistență socială: micro, mezzo și macrosocial.

Cel de-al II-lea capitol al cărții abordează în detaliu perspectiva microsocioală a intervenției în asistență socială și, pornind de la "modelul de rezolvare a problemelor" trece în revistă toate fazele și etapele unei intervenții la acest nivel, accentul fiind pus pe componente practice, prin descrieri explicite și succinte însoțite de exerciții de-a lungul întregului capitol.

Următorul capitol descrie activitatea asistentului social la nivel mezosocial. Demersul pornește de la conceptele generale privind noțiunea de grup și continuă cu analiza tipurilor de grupuri specifice pentru asistență socială. În a doua parte a capitolului sunt abordate stadiile de desfășurare a activităților de grup iar în încheiere fiind oferită o metodologie de lucru specifică pentru grupurile de suport.

Capitolul IV se adresează celui de-al treilea nivel de intervenție în asistență socială – nivelul macrosocial. După definirea termenului de comunitate sunt explorate procesele de diagnosticare, evaluare și intervenție a comunităților din perspectivă socială, capitolul finalizându-se cu descrierea conceptelor de comunitate competentă, capacitate comunitară și dezvoltare comunitară.

Ne-am propus astfel o trecere prin toate cele trei mari niveluri de intervenție în asistență socială, dorind să oferim o imagine clară și practică asupra proceselor, tehnicilor și deprinderilor de care are nevoie profesionistul în furnizarea serviciilor sociale.

Capitolul I

Asistentul social – cunoștințe, valori și priceperi

I.1. Asistentul social ca element fundamental în procesul de ajutorare

Contextul de practicare al asistenței sociale este complex, implicând o varietate de situații cărora profesionistul trebuie să le răspundă eficient.

Obiectivele generale ale asistenței sociale după Pincus și Minahan (Pincus și Minahan, 1973, p.12) sunt:

- întărirea capacității de rezolvare a problemelor a clienților ;
- crearea legăturii dintre clienți și sistemele care oferă resurse și servicii ;
- promovarea funcționării sistemelor de asistență socială din comunitate;
- dezvoltarea, îmbunătățirea politicilor sociale.

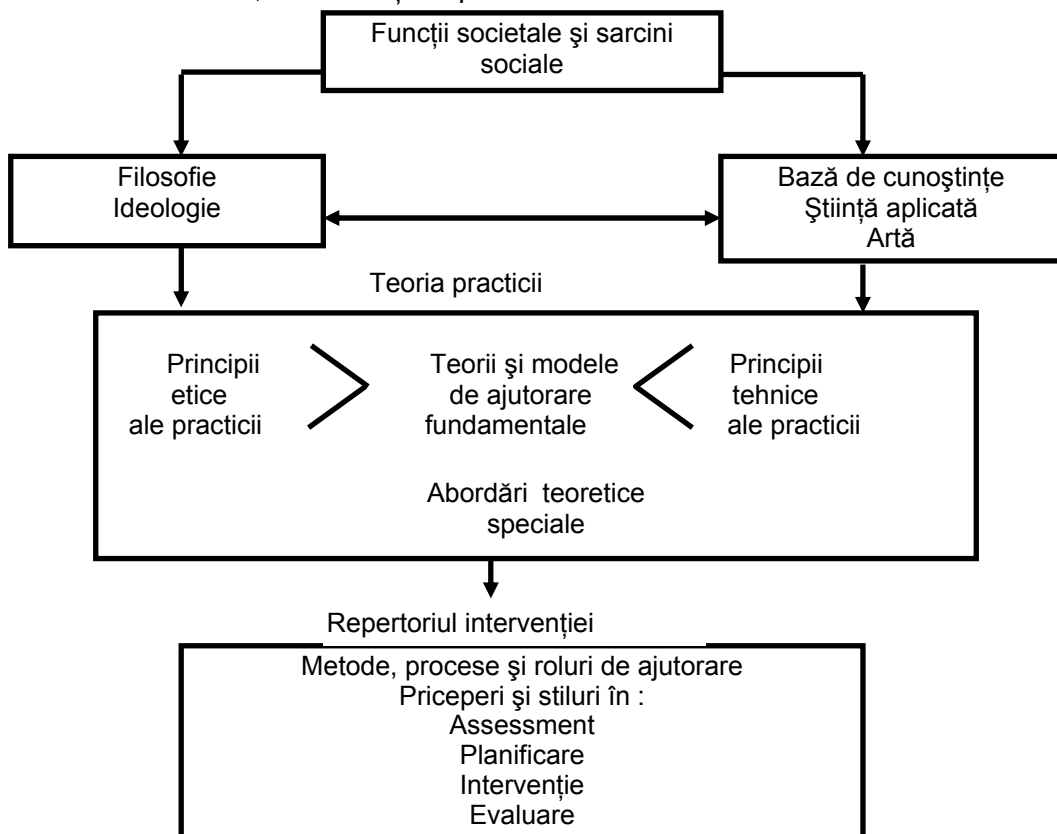

Figura nr. 1: Practica asistenței sociale: teorii și metode

Formulat foarte general, scopul asistenței sociale este acela de a ajuta oamenii în nevoie. Pentru a face acest lucru nu există însă o rețetă, tocmai datorită varietății mari de probleme existente.

I.2. Cunoștințe necesare pentru asistenții sociali

În practica asistenței sociale profesionistul necesită o pregătire teoretică solidă pentru a face față ariei vaste de probleme ale clienților. Activitatea asistentului social presupune cunoștințe eclecticice din științe precum: psihologie, sociologie, drept, medicină, economie ș.a.

În congruență cu reglementările NASW (Asociația Națională a Asistenților Sociali din America), principalele domenii din care un asistent social trebuie să dețină cunoștințe sunt :

- Dezvoltarea și comportamentul uman;
- Efectele diversității;
- Evaluarea în practica asistenței sociale;
- Practica asistenței sociale cu indivizi, familii, grupuri și comunități;
- Comunicare interpersonală;
- Relația profesională asistent social – client;
- Valori și etică profesională;
- Supervizare în asistență socială;
- Evaluarea practicii și cercetarea;
- Livrarea de servicii;
- Administrare în asistență socială.

În conformitate cu principalele tendințe la nivel internațional, statutul asistentului social a fost clarificat și în România prin legea 466/2004, care stipulează că titlul de asistent social poate fi deținut numai de persoane care au obținut diploma de licență în cadrul unei instituții de învățământ superior cu specializare în domeniu, forma de lungă durată, acreditată conform legii. Clarificarea statutului prin prevederi legislative calitative reprezintă un real progres în profesionalizarea sistemului de servicii sociale: "Mentalitatea occidentală din ultimele două decade stă sub semnul activizării și aceasta este și premisa de la care pornește întreaga legislație română actuală. De altfel, acest principiu are și o consacrare legală, fiind primul de pe lista celor 19 principii pentru construirea unei societăți prospere și incluzive . El dă expresie celor mai moderne concepții despre relația dintre individ și colectivitate: cele de **excluziune/incluziune socială**."(Tomiță, 2008a, p.117)

I.3. Priceperi necesare unui asistent social:

Pentru a putea face față cu succes, asistentul social trebuie să fie înzestrat cu priceperi specifice.

Priceperi ale asistentului social:

- "componenta practică care aduce cunoștințele și valorile împreună și le convertește în practică ca răspuns la preocupări și nevoi" (Johnson, 1995, p.55)
- "set finit de comportamente și sarcini folosite de asistentul social pentru realizarea unui scop într-o anumită manieră" (Henry, 1992, p.20)
- "cunoștințe în acțiune" (Phillips, 1957)
- "abilitatea de a folosi cunoștințe și tehnici de intervenție în mod eficient" (Morales și Sheafor, 1998, p.140)

Definiție: o pricepere în asistență socială reprezintă un set de acțiuni cognitive și comportamentale care:

1. derivă din cunoștințe și valori specifice asistenței sociale;
2. reflectă caracteristicile integrității profesiei;
3. însoțesc un scop specific asistenței sociale în cadrul unei faze practice;

Asociația Națională a Asistenților Sociali (NASW) din SUA categorisește 12 priceperi ale asistentului social:

1. ascultarea altora cu scopul de a înțelege;
2. colectarea de informații elicite și asamblarea de fapte relevante pentru alcătuirea istoricului social, al assessment-ului;
3. crearea și menținerea unor relații profesionale de ajutorare;
4. observarea și interpretarea comportamentelor verbale și nonverbale și folosirea cunoștințelor de teorii ale personalității și a metodelor de diagnosticare;
5. implicarea activă a clienților (indivizi, familii, grupuri și comunități) în procesul de rezolvare a problemelor;
6. discutarea subiectelor sensibile emoțional într-un mod suportiv;
7. crearea de soluții inovative la nevoile clienților;
8. determinarea nevoii de terminare a relației terapeutice;
9. implicarea în cercetare, interpretarea datelor și informațiilor din literatura de specialitate;
10. medierea și negocierea între părți conflictuale;
11. formarea de servicii bazate pe colaborare interorganizațională;

12. interpretarea și comunicarea nevoilor sociale majore publicului, autorităților de stat responsabile.

În ciuda diversității mari din domeniul asistenței sociale, câteva aspecte din experiența asistent social – client sunt general valabile în dezvoltarea satisfacției clienților și obținerea de rezultate eficiente:

- participanții se plac și se respectă reciproc;
- clientul este informat clar cu referire la așteptări și la cum va contribui la procesul de ajutorare;
- asistentul social este cald, real și sincer, exprimând regulat empatie în legătură cu experiențele clientului;
- asistentul social și clientul se angajează în activități dirijate de obiective negociate, înțelese și acceptate de ambele părți;
- asistentul social caută în mod activ implicarea în procesul de ajutorare a persoanelor semnificative din viața clientului;

Perlman (Perlman, 1979, pp.48-77) afirmă că relația profesională asistent social – client se deosebește de altele prin următoarele caracteristici:

- este formată cu un anumit scop recunoscut și acceptat;
- este limitată în timp;
- este realizată pentru client;
- are autoritate;
- este o relație controlată;

Pentru facilitarea dezvoltării acestei relații sunt necesare următoarele priceperi:

- empatia
- respectul
- autenticitatea.

I.3.1. Empatie:

Empatia reprezintă procesul de însoțire a sentimentelor celuilalt, de simțire împreună cu altă persoană.

Ea implică înțelegerea și aprecierea gândurilor, sentimentelor, experiențelor și circumstanțelor altei persoane.

Bineînțeles, există limite în abilitatea, chiar disponibilitatea de a simți ce simt ceilalți. Putem afirma chiar că asistentul social trebuie să cunoască aceste limite și să nu se expună riscului de supraidentificare cu trăirile clienților.

Relația empatică ajută asistentul social în înțelegerea și aprecierea clienților săi, crescând probabilitatea dezvoltării unei relații productive.

I.3.2. Respect:

Respectul reprezintă o atitudine de ne-control și acceptanță față de alte persoane. Respectul implică o demonstrare a unei atitudini pozitive necondiționate, acceptarea diferențelor, toleranță față de diversitatea comunităților umane.

Asistentul social lucrează cu oameni care diferă de ei în numeroase moduri: uneori clienții nu ne plac în mod special, alții ei ne displac vizibil.

În orice caz, asistentul social trebuie să mențină o atitudine de respect și acceptare pentru toți clienții cu care lucrează. Asistentul social privește fiecare individ uman ca fiind unic și valoros indiferent de trecutul lor, sex, vârstă, rasă, abilități, aspect, principii de viață, etc.

I.3.3. Autenticitate:

Autenticitatea se referă la modul real, original de relaționare al asistentului social. Un asistent social autentic este natural, real și sincer.

Clientul nu trebuie să perceapă asistentul social ca fiind un actor bun, ci ca pe o persoană care trăiește, respiră și simte alături de el, într-un mod absolut real.

I.4. Valori în asistență socială

I.4.1. Cum definim valoarea?

Valoarea constituie o convingere de durată potrivit căreia un mod de existență este preferabil în opoziție cu alt mod de existență.

I.4.2. Caracteristicile valorilor:

Principalele caracteristici ale valorilor sunt:

- valorile nu sunt afirmații despre cum este lumea și ceea ce știm despre ea, ci despre cum ar trebui să fie;
- valorile nu pot fi supuse unor investigații științifice, ele trebuie acceptate pur și simplu;
- valorile nu sunt adevărate sau false, sunt moduri de a ne raporta la cei din jur;
- valorile sunt absolut individuale și subiective, fiecare din noi avem propriul sistem de valori;